

Taal
groep 7-8

Spreekwoorden en gezegden
Werkboek

Z

Ajodakt

ThiemeMeulenhoff

Taal

Spreekwoorden en gezegden

Naam: _____

Groep: _____

De volgende doelen komen aan bod in dit boek:

- Ik ken verschillende spreekwoorden en kan uitleggen wat ze betekenen.
- Ik kan spreekwoorden zelf toepassen op de juiste situaties.

Hallo,
Leuk dat je aan de slag gaat met dit oefenboekje.
Je kunt de oefeningen zelfstandig maken maar als je er niet uitkomt, kun je hulp vragen aan je juf of meester.

De antwoorden vind je op deze website:
www.zelfstandig-werken.nl. Overleg met je juf of meester
wanneer je de antwoorden gaat bekijken.
Veel succes met het maken van de oefeningen!

Deze titel maakt onderdeel uit van de vernieuwde serie Z-oefenboekjes van ThiemeMeulenhoff.

ajodakt

Puzzelen met spreekwoorden en gezegden

Groep 7-8

Auteurs

Ofkje Teekens en Eva den Boogert

Inhoud

Introductie aan de leerling	3
Oefening 1 spreekwoorden met als thema het hoofd	4
Oefening 2 spreekwoorden met als thema dieren	7
Oefening 3 spreekwoorden met als thema scheepvaart	13
Oefening 4 spreekwoorden met als thema muziek	17
Oefening 5 spreekwoorden met als thema eten en drinken	22
Oefening 6 spreekwoorden met als thema kleding	25
Oefening 7 spreekwoorden met als thema ziekte	28
Oefening 8 spreekwoorden met als thema het weer	33
Oefening 9 spreekwoorden met als thema lichaamsdelen	36
Oefening 10 spreekwoorden met als thema huis en tuin	39
Oefening 11 spreekwoorden met als thema cijfers	43
Oefening 12 spreekwoorden met als thema namen	46
Puzzelmix 1 spreekwoorden met als thema's het hoofd, dieren en scheepvaart	48
Puzzelmix 2 spreekwoorden met als thema's muziek, kleding, eten en drinken	50
Puzzelmix 3 spreekwoorden met als thema's ziekte, het weer en lichaamsdelen	51
Puzzelmix 4 spreekwoorden met als thema's huis en tuin, cijfers en namen	52
Puzzelverzamelmix 1	53
Puzzelverzamelmix 2	54
Puzzelverzamelmix 3	56
Puzzelverzamelmix 4	57
Overzicht gebruikte spreekwoorden	58

Introductie aan de leerling

Voor je ligt een boekje waarin je kunt oefenen en puzzelen met Nederlandse spreekwoorden, gezegden en uitdrukkingen. Misschien ken je al veel spreekwoorden, gezegden en uitdrukkingen. Misschien kom je nieuwe tegen of *zie je door de bomen het bos niet meer*. Het is de bedoeling dat als je alle oefeningen gemaakt hebt, je veel spreekwoorden, gezegden en uitdrukkingen kent. Wij hopen dat je deze zelf met plezier zal gaan gebruiken en dat je voortaan zo *iets uit je mouw kan schudden!*

In dit boekje gaat het over figuurlijk taalgebruik. Er wordt dan niet letterlijk bedoeld wat er staat. *Uit je nek kletsen* kan bijvoorbeeld in het echt niet. We gebruiken spreekwoorden, gezegden en uitdrukkingen door elkaar. Omdat ze erg op elkaar lijken, gebruiken we alleen de term 'spreekwoord'. Hieronder lees je wat de verschillen ertussen zijn.

Een spreekwoord is een korte, krachtige uitspraak die een waarheid of wijsheid bevat en die je in bepaalde situaties gebruikt. Deze zin kan je niet veranderen. Vaak is het een zin met een oorzaak en een gevolg erin of met een voorwaarde en een conclusie. Bijvoorbeeld: *Beter één vogel in de hand dan tien in de lucht*.

Een gezegde is een vaste manier om iets te zeggen. Bijvoorbeeld: *Nog in geen honderd jaar of Klaar is Kees!*

Een uitdrukking is een vast groepje woorden dat een figuurlijke betekenis heeft. Deze woorden kan je aanpassen aan de zin waarin ze gebruikt worden. Bijvoorbeeld: *Ze niet alle vijf op een rijtje hebben*. Hier kan je van maken: *Hij had ze vanmorgen niet allemaal op een rijtje*.

Als je een spreekwoord wilt opzoeken, bijvoorbeeld in een woordenboek, dan kijk je bij het belangrijkste woord uit de zin. Bij *Beter één vogel in de hand dan tien in de lucht*, kijk je bijvoorbeeld bij *vogel*. Op internet kun je ook spreekwoorden vinden. Kijk maar eens bij spreekwoorden.nl of bij spreekwoord.nl.

Als je veel spreekwoorden kent, is het makkelijker om in de toekomst teksten beter te begrijpen.

De oefeningen in dit boekje zijn verdeeld in de thema's het hoofd, dieren, scheepvaart, muziek, eten en drinken, kleding, ziekte, het weer, lichaamsdelen, huis en tuin, cijfers en namen. Achterin het boekje vind je het overzicht van de gebruikte spreekwoorden. Per thema zijn er vijftien spreekwoorden gebruikt. Aan het eind van alle oefeningen vind je vier puzzelmixen. Hier worden verschillende thema's door elkaar gebruikt. Bij deze mixen zit een leuke puzzel. Na de puzzelmixen komen de vier puzzelverzamelmixen. Dit zijn verzameloefeningen waarin alle spreekwoorden door elkaar gebruikt worden. Ook hier kun je puzzelen. Met het antwoordenboek kun je jezelf controleren.

Veel succes en puzzelen maar!

Ofkje Teekens en Eva den Boogert

1A

Welke betekenis hoort bij welk spreekwoord? Vul de tabel in.

1 Een brok in je keel hebben.	a Nog niet volwassen zijn.
2 Aan iemands lippen hangen.	b Je inhouden om je ergernis niet te laten merken.
3 Een grote mond opzetten.	c Door emotie niet goed uit je woorden kunnen komen.
4 Iemand de mond snoeren.	d Het zwaar hebben.
5 Uit je nek kletsen.	e Iemand aanvallen.
6 Overal je neus in steken.	f Brutaal reageren.
7 Doen alsof je neus bloedt.	g Onzin praten.
8 Met je neus in de boter vallen.	h Niet alles vertellen wat je weet.
9 Zijn ogen in zijn zak hebben.	i Je overal mee bemoeien.
10 Het gaat bij hem het ene oor in en het andere uit.	j Zorgen dat iemand zwijgt.
11 Nog niet droog achter je oren zijn.	k Net doen alsof je er niks vanaf weet en onschuldig bent.
12 Niet het achterste van je tong laten zien.	l Heel geconcentreerd naar iemand luisteren.
13 Op je tanden bijten.	m Op het goede ogenblik aankomen.
14 Iemand in de haren vliegen.	n Hij hoort het wel, maar is het direct weer vergeten.
15 Het voor zijn kiezen krijgen.	o Niet goed opletten of uitkijken.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

1B

**Welk spreekwoord kun je maken?
Maak het spreekwoord af.**

- 1 Op je tanden in de keel hebben.
- 2 Een brok krijgen.
- 3 Doen alsof bijten.
- 4 Met je neus in de boter vallen.
- 5 Het voor zijn kiezen je neus bloedt.
- 6 Iemand de mond opzetten.
- 7 Overall van je tong laten zien.
- 8 Iemand snoeren.
- 9 Een grote mond je neus in steken.
- 10 Niet het achterste in de haren vliegen.
- 11 Het gaat bij hem het ene oor lippen hangen.
- 12 Aan iemands in en het andere uit.
- 13 Zijn ogen achter zijn oren zijn.
- 14 Nog niet droog kletsen.
- 15 Uit je nek in zijn zak hebben.

1C

Welk spreekwoord hoort bij welke zin? Maak de zin af en kies uit de volgende mogelijkheden.

- hang je aan zijn lippen
- steek je je neus ergens in
- ben je nog niet droog achter je oren
- val je met je neus in de boter
- laat je niet het achterste van je tong zien
- klets je uit je nek
- het ene oor in en het andere uit
- op je tanden bijten

- snoert hij jou de mond
- doe je alsof je neus bloedt
- krijg je het voor je kiezen
- een brok in mijn keel
- vlieg je hem in de haren
- zitten je ogen in je zak
- een grote mond opzetten

- 1 Als je binnenkomt wanneer de taart aangesneden wordt, dan
- 2 Als de meester zegt dat je nu je mond moet houden, dan
- 3 Als je je ongevraagd bemoeit met andermans gesprekken, dan
- 4 Als je moeilijke toetsen moet maken, dan
- 5 Als jij je zo kinderachtig blijft gedragen, dan
- 6 Als je heel aandachtig luistert naar het verhaal van je opa, dan
- 7 Als je steeds struikelt over die stenen op de stoep, dan
- 8 Als je niet echt vertelt hoe het met je gaat, dan
- 9 Als je onverwachts tegen een jongen tekeer gaat, dan
- 10 Als je vertelt dat Frankrijk in Afrika ligt, dan
- 11 Als je net doet of je niks weet van de diefstal, dan
- 12 Als iemand niet goed naar je informatie luistert, dan gaat de informatie
- 13 Als ik de toespraak op de begrafenis hoor, dan krijg ik
- 14 Als je serieus wilt onderhandelen over je bedtijd,
dan moet je niet
- 15 Als je boos bent op je vriendin maar je wilt geen
ruzie, dan moet je

